

Grondboor & Hamer

Tweemaandelijks tijdschrift van de Nederlandse Geologische Vereniging
Jaargang 52 (1998) nummer 3 (Limburgnummer 9a)

Inhoud van dit nummer:

- 49 Werner M. Felder: De St. Pietersberg bij Maastricht, zijn geologie en fossielen.
- 51 W.M. Felder en P.W. Bosch: De St. Pietersberg: typelokatie van het Maastrichtien.
- 53 W.M. Felder en P.W. Bosch: Geologie van de St. Pietersberg bij Maastricht.
- 65 W.M. Felder en P.W. Bosch: Vuurstenen in de St. Pietersberg.
- 71 P.C.M. Rademakers: Geologische orgelpijpen.
- 79 Ed de Grood: Het duister labyrint.
- 87 Peter W. Bosch: De grindafzettingen van de Maas op de St. Pietersberg.
- 91 ENCI-Maastricht bv.

De Limburgnummers 9a en 9b, respectievelijk de nummers 3 en 4/5 van deze jaargang van Grondboor & Hamer, zijn geheel gewijd aan de geologie van de St. Pietersberg en zijn fossielen. Deze nummers zijn samengesteld door de Afdeling Limburg van de NGV ter gelegenheid van haar vijftigjarig bestaan.

De uitgave ervan werd mede mogelijk gemaakt door ENCI-Maastricht bv.

De St. Pietersberg bij Maastricht, zijn geologie en fossielen

Werner M. Felder

Sinds vele eeuwen staat de St. Pietersberg bij Maastricht in de belangstelling van grote groepen mensen. De inwoners van Maastricht en de wijde omgeving gaan er graag wandelen en zoeken er ontspanning. Toeristen laten zich rondleiden door het duistere labyrint van de ondergrondse groeven ('grotten'), aangelegd door de noeste arbeid van de 'blokbrekers' die eeuwenlang bouwstenen hebben gedolven uit het binnenste van de berg. Daarnaast speuren ontelbare mensen met natuurhistorische belangstelling naar bijzondere planten en dieren die soms alleen maar gevonden worden op de St. Pietersberg. Anderen zijn op zoek naar gesteenten en fossielen uit de zeldzame afzettingen van het Laat-Krijt of uit het grind dat door de Maas meer dan 700.000 jaar geleden is achtergelaten. Door anderen wordt weer gezocht naar sporen van mensen die vóór ons op de St. Pietersberg zijn geweest: van mensen uit de Oude Steentijd tot de vleermuizentellers

van 1950. De mensen uit de Oude Steentijd hebben hun stenen werktuigen achtergelaten, terwijl de vleermuizentellers hun namen op de wanden van de ondergrondse groeven hebben geschreven. In alle tijden is door mensen in de St. Pietersberg gegraven. Voor het eerst gebeurde dit door mensen die op zoek waren naar vuurstenen om hieruit werktuigen te vervaardigen. Weer anderen ontdekten, dat het met kalk bestrooien van de akkers en weilanden leidde tot een grotere oogst. Ook bleken vuurstenen en bepaalde kalklagen ('mergel') uitstekend geschikt te zijn als bouwsteen. Aan het begin van de industrialisatie lag de St. Pietersberg op een gunstige plaats, dicht langs de Maas die reeds eeuwenlang benut werd om goederen te transporteren. Zowel in het Nederlandse als Belgische deel van de St. Pietersberg ontwikkelde zich een deel van de cementindustrie. Binnen het Nederlandse deel begon eerst nog op bescheiden schaal de ENCI (Eerste Nederlandse Cement-

industrie), die in de loop der jaren uitgroeide tot de grootste cementproducent van Nederland.

Zowel door zijn natuurwaarden als door menselijke ingrepen is de St. Pietersberg beroemd geworden. Gedeelten ervan zijn dan ook verheven tot archeologisch, cultuurhistorisch of natuurmonument. Daarom moeten we zuinig omgaan met de St. Pietersberg en dóórgaan met het beschermen of vergroten van deze waarden. Daarbij is het van belang dat het onderzoek van planten, dieren, gesteenten, fossielen en andere aspecten wordt voortgezet en bevordert. Hiermee is niet alleen de wetenschap gediend, maar iedereen die geïnteresseerd is in de St. Pietersberg en zijn verleden. Dit nummer moge daartoe een bijdrage leveren.

Met dank aan alle mensen die het mogelijk hebben gemaakt deze Limburgnummers te laten verschijnen.

Typelokatie van het Maastrichtien, onder de hoeve Lichtenberg in de groeve ENCI in de St. Pietersberg bij Maastricht. Opname: 1997.